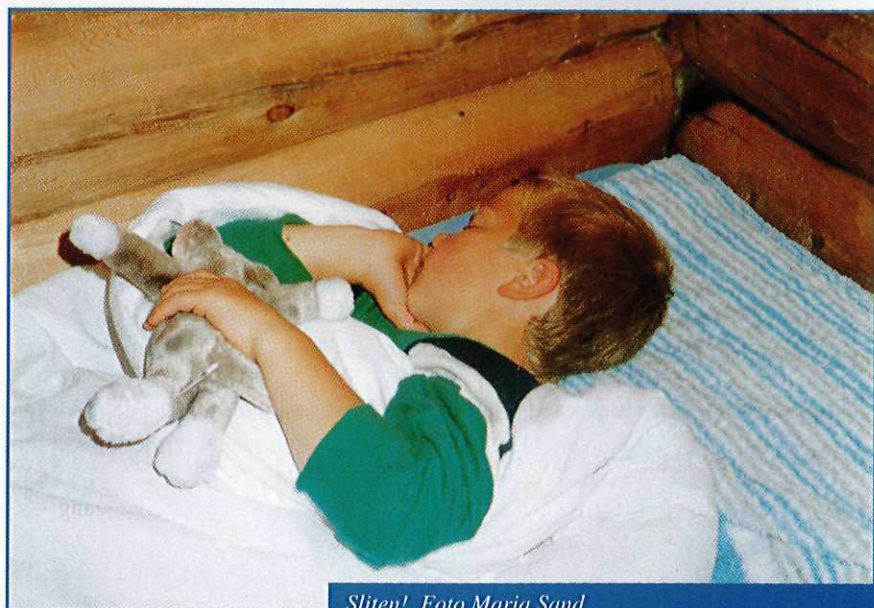

Godt! Foto Maria Sand

Sliten! Foto Maria Sand

Forord

Det går mot et nytt og særdeles uvant årstall, år 2000. Også i fjellet er vi snart inne i ei ny tidsregning «sjøl om det stadig er like godt å se at i fjellet «står tida stille».

Umerkkelig sniker imidlertid utviklinga seg inn der også, tenk bare på mobiltelefonen som mange nå putter i sekken – med eller uten grunn. Men samband og telefonkontakt er ikke noe helt nytt i fjellet. Helt siden slutten av 1950-tallet har lokal-samfunnet i Selbu hatt sitt eget stabile radiosamband med Schulzhytta i Roltdalen. Organiseringa og teknologien bak denne gamle innretningen er et av temaene i årboka denne gang.

Det er ikke bare tida som flyr; vi suser sjøl stadig fortere fra det ene punktet til det andre rundt om i verden. Da er det iblant godt å erfare at det å gå tar like lang tid som før; at det finnes faste og konstante verdier også i vår tid. Beskrivelser av det å gå i fjellet har alltid vært et vesentlig innslag i TT-årbøkene, og dette vil vi fortsatt skal stå som en slik uforanderlig verdi.

I år har vi latt drengen på Storerikvollen fortelle fra turen om hytta etter endt sesong. Den gikk, friskt nok, til fots helt heim til Trondheim.

Årboka byr på blandet innhold i år. En padletur i Forra kan være et godt minne, sjøl om alt gikk galt. Kontakt med moskus i rusket høstvær er en tett naturopplevelse. Men det minner oss på at denne giganten på Dovrefjell må omgås på avstand og med respekt.

Men fjellet kan by på så mangt, også etter at hyttedøra er lukket for kvelden. På Gjevilvasshytta var det mange unger på fast opphold i påska, og det ble spennende dager på så mange vis på denne trivelige, men kanskje også litt skumle hytta. Sjur på elleve satte fantasien i sving og skrev sin egen spøkelseshistorie.

Folk fra by og bygd har ofte ulikt forhold til natur og friluftsliv. Slik var det i enda større grad før, skriver Ingar Kaldal i sin artikkel om den tida byfolket tok sine første steg ut i marka. Langt mer avansert er vi blitt etter hvert, og et av de områdene TT-medlemmer nå søker til, er de franske alper, der turlederen forteller om hvordan det gikk sist.

«Det var en gang en fjelldal...» TT har gjennom 50 år opplevd store deler av de tidligere villmarksområdene Trollheimen og Sylan bli redusert og oppstykket av inn-grep og påvirkning gjennom vasskraftutbygging. Neddemminga av Nedalen fikk store konsekvenser for foreningen. Den gikk ut over både store naturverdier og fjelltur-tradisjoner knyttet til dalen, den gamle Nedalshytta og Sylan som fjellturområde. Karl H. Brox har tatt for seg Nedalens historie i hovedartikkelen i årboka denne gang – 30 år etter at kampen sto og dalen ble demmet ned.

Noe av dagens engasjement i TT er knyttet til markaområdene rundt Trondheim. Her har foreningen i noen år mer aktivt arbeidet for å ivareta friluftinteressene, bl.a. ved

å arrangere fellesturer og ved å gi ut ei turhåndbok for nærområdene. TT har engasjert seg generelt i vern og forvaltning av Trondheimsmarka og har tatt opp en rekke enkeltsaker. Årboka tar denne gang med de holdninger som generelt ligger til grunn for dette engasjementet, og tar spesielt opp TTs engasjement i saken om videreutvikling av området rundt Skistua i Bymarka.

Gamle dager har vi heller ikke glemt, sjøl om vi i år ikke går særlig langt tilbake i tid under vignetten «Gammel årgang». Et utdrag fra en artikkel som Ola Arne Aune skrev i årboka for 1966, om «Bymarka som rekreasjonsområde», er egnet til å reflektere litt om utviklinga av Trondheims markaområder i løpet av de siste 30 år.

Takk til alle bidragsytere som har stilt artikler, bilder og grafikk gratis til disposisjon for bruk i årboka!

Årbokkomiteen i Trondhjems Turistforening

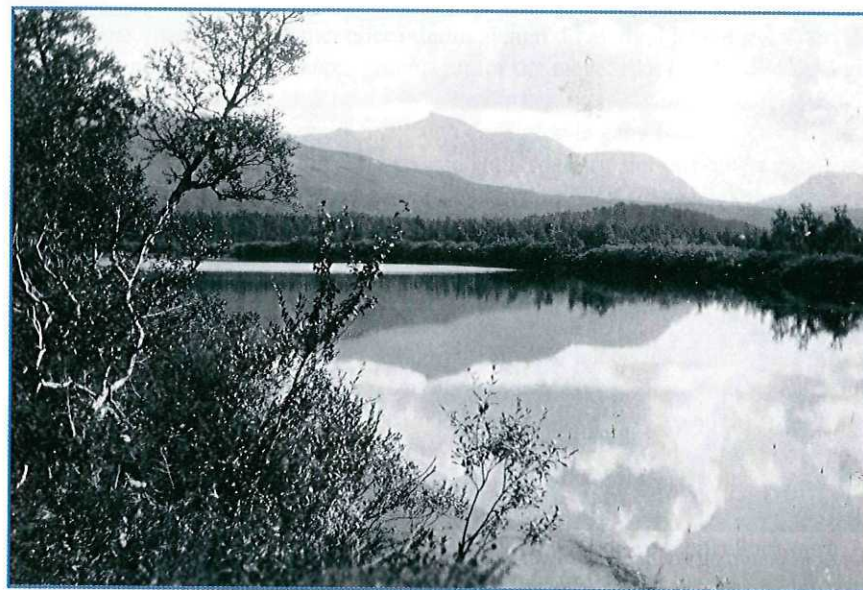
Per Christiansen Erik Stabell Maria Sand Reidar Dahl

Det var en gang en fjelldal...

Av Karl H. Brox

Langt inne i den trønderske fjellheimen, faktisk så langt som det er mulig å komme fra havet i vest, helt inne ved svenskegrensen og Sylans fot, ligger en dal som ennå for bare 30 år siden i stor grad var en uberørt villmark. Noen få spor etter mennesker var det riktignok. Lengst i nord fantes sår i landskapet og slagghauger etter uttak av kobberkis i 1850-årene, og senere også i noen år omkring århundreskiftet. Videre var det et nedlagt gårdsbruk i dalen, og en turisthytte, som årlig ble besøkt av halvannet tusen sjeler eller så. Men bortsett fra gruvedriften hadde menneskene ikke satt varige spor etter seg, og ute på de enorme myrene som fylte dalbunnen kunne man oppleve et særegent og usedvanlig rikt plante- og fugleliv.

Men om du kommer til Nedalen i dag, er det et helt annet landskap enn det opprinnelige du møter. Gjennom mange år hadde kraftutbygginger i Neavassdraget nærmet seg dalen stadig mer, og våren 1970 – i det første europeiske naturvernåret – ble lukene på den nybygde Nesjø dam stengt for første gang. Sakte, men sikkert begynte vannet å stige over de høyst verneverdige myrene. Naturvernet og friluftslivet hadde

Nedalen med Storsola og Ekorrdørren i bakgrunnen.